

RANDA HAVEL ■ LEGAL

Aktuální vývoj v otázce odpovědnosti státu za škodu v souvislosti s krizovými opatřeními

Legislativní činnost vlády a ministerstev je v souvislosti se snahou o zpomalení šíření nemoci COVID-19 překotná a také už velmi nepřehledná. Dochází k neustálým legislativním změnám, vydávání nových zákazů, příkazů a opatření a změnám výjimek z již udělených výjimek.

Na jednání konaném dne 23. března vláda přijala usnesení č. 279 a 280, kterými mimo jiné rozhodla o zrušení některých opatření přijatých v souvislosti se snahou o zpomalení šíření nemoci COVID-19, a to s účinností ode dne 24. března od 6:00. Zrušena tak byla opatření přijatá podle krizového zákona spočívající mimo jiné v omezení volného pohybu osob na území České republiky, zákazu maloobchodního prodeje a prodeje služeb, zákazu provozu stravovacích zařízení nebo zákazu provozu heren a kasin a dalších zařízení včetně vnitřních a venkovních sportovišť.

S účinností ode dne 24. března od 6:00 byla výše uvedená opatření vlády v prakticky totožném rozsahu nahrazena mimořádnými opatřeními ministerstva zdravotnictví podle zákona o ochraně veřejného zdraví.

Z prohlášení vládních představitelů v médiích vyplývá, že legislativní postup je vládou volen s cílem vyhnout se povinnosti státu hradit podnikatelům škody, které jim vznikají v souvislosti s vydanými zákazy a omezujícími opatřeními.

Mají přímo dotčené subjekty právo na náhradu škody vůči státu?

Domníváme se, že jednoznačně mají, a to bez ohledu na legislativní rámec přijímaných krizových opatření. Argumentů pro tento závěr je několik. Tím hlavním je aplikace základního ústavního princip demokratického právního státu, a to, že:

- **Vlastnické právo je možné omezit jen za náhradu**

Poukazujeme též na předchozí rozhodovací praxi. V souvislosti s opatřeními vyhlášenými po dobu nouzového stavu během povodní v roce 2002 české soudy judikovaly, že:

- **Pokud jsou opatření vydávána v době trvání nouzového stavu a v jeho souvislosti, není z pohledu odpovědnosti státu za škodu rozhodné, jaký orgán jaké opatření vyhlásil.**

V otázce odpovědnosti státu za způsobené škody dle krizového zákona dospěly soudy k závěru, že stát za způsobenou škodu odpovídá, pokud dojde k současnému splnění těchto předpokladů:

1. **provedení krizového opatření;**
2. **vznik škody; a**
3. **příčinná souvislost mezi krizovým opatřením a vznikem škody.**

Které subjekty jsou přímo dotčeny?

Jedná se zejména o subjekty, které v důsledku přijatých protikrizových opatření nemohou plnohodnotně provozovat svou činnost a vznikají jim značné ztráty a škody. Např.:

- **Pořadatelé sportovních, kulturních a podobných akcí;**

- **Provozovatelé fitness a wellness zařízení;**
- **Provozovatelé vnitřních a venkovních sportovišť;**
- **Provozovatelé maloobchodního prodeje;**
- **Provozovatelé stravovacích služeb.**

Co by mělo být kompenzováno?

Obecně platí, že škoda zahrnuje jak škodu skutečnou, tak ušlý zisk. Za skutečnou škodu je považována nejen ztráta či poškození věci (např. prošlé či neupotřebitelné zboží), ale i náklady vynaložené v důsledku krizových opatření či náklady spojené s odvrácením škody, zjištěním její výše nebo odstraněním škodného následku. Samozřejmě za podmínky, že příslušné náklady byly poškozeným vynaloženy nutně a účelně. Povinnosti k náhradě škody se stát může zprostit, pouze pokud vyjde najevo, že si poškozený škodu způsobil sám. Pro uplatnění škody je podstatné, aby škoda skutečně vznikla v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními. Tuto souvislost musí prokázat poškozený, který bude prokazovat i výši vzniklé škody.

Domníváme se, že efektivním řešením náhrady škody ze strany státu by mohla být např. náhrada výpadku příjmů, který podnikatelé utrpěli v důsledku přijatých opatření.

Jak dále postupovat?

Nadále doporučujeme důkladně evidovat a shromažďovat veškeré podklady a dokumenty pro účely uplatnění případných budoucích nároků na náhradu škody vůči státu.

V současné době vládní představitelé mediálně prezentují, že stát nebude hradit žádnou škodu, která podnikatelům vzniká v souvislosti s krizovými opatřeními.

Pokud se v tomto stanovisko vlády nezmění, i tak bude nutné nárok na náhradu škody uplatnit vůči státu ve lhůtě 6 měsíců od okamžiku, kdy se poškozený o škodu dozvěděl. Pokud stát škodu neuhradí, nezbude než se škody domáhat vůči státu u obecných soudů. Nelze ani vyloučit, že otázka odpovědnosti státu bude konečným způsobem vyřešena až před ústavním soudem.

Máme za to, že současná kompenzační opatření vlády nejsou dostatečná. Často pak vůbec nedopadají na podnikatele, kteří jsou krizovými opatřeními nejvíce postiženi. Pokud tito podnikatelé budou nuceni ukončit svou činnost, bude to pro celou naši společnost znamenat nemalou ekonomickou zátěž. Její trvání přitom bude podstatně delší než trvání epidemie COVID-19.

Naše advokátní kancelář neustále monitoruje přijímaná krizová opatření v souvislosti s epidemií onemocnění COVID-19 a průběžně vyhodnocuje jejich dopady na práva a povinnosti klientů.

Samozřejmě jsme kdykoliv k dispozici v případech zájmu o sdělení podrobností týkajících se aktuální situace nebo zodpovězení případných dotazů.

Mgr. Alois Šatava, partner ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.
[alois.satava\(at\)randalegal.com](mailto:alois.satava(at)randalegal.com)

Newsletter společnosti ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o. informuje obecně o vybraných legislativních změnách, judikatuře a právních problémech. Informace předkládané v newsletteru mají pouze informativní povahu a nepředstavují úplný přehled změn v legislativě, judikatuře či právní praxi. Do newsletteru jsou zařazovány informace, které naše advokátní kancelář vybírá dle vlastního uvážení s ohledem na zajímavost či praktickou využitelnost informací pro adresáty newsletteru. Aplikovatelnost v newsletteru publikovaných informací na specifické případy je závislá na konkrétních okolnostech. Tento newsletter nepředstavuje právní radu a ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s. r. o. neodpovídá za aplikaci závěrů či skutečností uvedených v newsletteru na jakýkoli právní případ.